

REMISSVAR

Datum
2019-09-13

Sametingets beteckning
Dnr 1.2.1-2017-885

Sámediggi
Sámedigge
Sámičiggi
Saemiedigkie

Kulturdepartementet
RS
103 33 STOCKHOLM

Utkast till lagrådsremiss En konsultation i frågor som rör det samiska folket

Ku2019/01308/RS

Sametingets inställning

Sametinget anser att det är angeläget att en lag införs om konsultation i ärenden av särskild betydelse för det samiska folket. Sametinget är till övervägande del positiv till lagförslaget i utkastet till lagrådsremiss. Sametinget tillstyrker därför förslaget.

En fortsatt positiv inställning till förslaget förutsätter att förslaget inte förändras i en negativ riktning för det samiska folkets inflytande i frågor som berör dem. I vissa delar anser även Sametinget att förslaget behöver förändras.

I samband med att Sametinget ingav remissvar över promemorian Konsultation i frågor som rör det samiska folket, Ds 2017:43, var Sametinget kritiskt till bland annat regeringens tolkning av och syn på internationell rätt avseende urfolk. Sametinget vill understryka att Sametinget fortfarande inte delar regeringens syn i dessa delar även om Sametinget nu tillstyrker lagförslaget i sig.

Särskilda synpunkter

Eftersom lagförslaget inte tillförsäkrar samebyarna och de samiska organisationerna någon rätt till ekonomiskt stöd för de konsultationer de kan komma att delta i är det av synnerlig vikt att regeringen i dialog med bland annat Sametinget diskuterar vilka åtgärder som kan säkerställa samebyarnas och de samiska organisationernas faktiska möjlighet att delta i konsultationer. I utkastet till lagrådsremiss anförs i avsnitt 9.5.2 att detta ska hanteras inom de ramar som riksdagen beslutat. Vad det innebär är ovisst för Sametinget som finner det angeläget att frågan klargörs och konkretiseras ytterligare.

Adress
Sametinget
Box 90
981 22 KIRUNA

Telefon
0980-780 30
Telefax
0980-780 31

E-post
kansli@sametinget.se
Hemsida
www.sametinget.se

Några remissinstanser har ställt sig kritiska till att införa en särskild konsultationsskyldighet och anser att en tillräcklig reglering av möjligheterna för samiska intressen att komma till tals redan finns i miljöbalken, minerallagen och skogsvårdslagen eller att befintlig lagstiftning om nationella minoriteter istället skulle kompletteras med handledning eller föreskrifter. Sametinget vill understryka att en särskild konsultationsordning utöver de befintliga samrådsförfarandena är helt avgörande för om regeringen ska uppfylla riksdagens mål att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. För att så ska ske krävs att det samiska folket kan vara delaktiga och påverka de beslut som fattas genom en rätt till effektivt deltagande i beslutsprocesserna i frågor som berör dem. Sametinget delar därför regeringens bedömning att denna rätt till delaktighet i beslutsprocesser inte uppfylls genom samråd enligt t ex minerallagen eller miljöbalken.

I den paraferade konventionstexten till Nordisk samekonvention, art 17 och 18, föreskrivs att staten i god anda ska konsultera Sametinget och andra samiska intressenter vid lagstiftning, beslut eller andra åtgärder som kan få särskild betydelse för samerna och att enighet och samtycke ska eftersträvas i dessa konsultationer. De förändringsförslag i konventionstexten som Sametingen framfört genom Samiskt Parlamentariskt Råd avser inte artiklarna om konsultation. Då svenska staten, genom paraferingen, i princip redan godkänt en sådan konsultationsordning, torde en lag om konsultationsordning knappast kunna inta en från folkrättssynpunkt sett lägre nivå. Lagförslaget svarar också i vissa delar till urfolksdeklarationens artiklar 18 och 19 om rätten till delaktighet och konsultation.

6 och 7 §§ i lagförslaget säkerställer att Sametinget, en sameby eller en samisk organisation kan påtala att en konsultation ska genomföras om inte ärendet ska undantas från konsultation enligt 4 eller 5 §§. Det är av väsentlig betydelse för Sametinget att lagen tydligt säkerställer denna initiativrätt.

Eftersom konsultationer är något nytt i svensk lagstiftning kommer det finnas anledning att se över reglerna inom några enstaka år. I den delen är Sametinget enig med regeringen. Det går inte nu att förutse i detalj vad en sådan översyn kommer att omfatta. Sametinget förstår därför inte hur regeringen redan nu kan se att det i en framtida uppföljning kommer att finnas anledning att bland annat se över om fler myndigheter ska undantas konsultationsskyldighet och det offentliga ökade kostnader för konsultationer. Sametinget vill härvid framhålla att det centrala i stället borde vara att utvärdera om den svenska ordningen för konsultationer uppfyller internationell urfolksrätt och om Sametinget och samiska intressenter verkligen har fått ökat inflytande över frågor som rör det samiska folket. Oaktat det sist anförda välkomnar ändå Sametinget att regeringen är positivt inställd till en uppföljning och vill understryka att frågan är viktig för Sametinget.

Förändringsförslag

Svar inom skälig tidsfrist

I 8 § 2 st lagförslaget föreslås en regel att om Sametinget inte svarar inom en skälig tidsfrist – på en konsultationsskyldigs fråga om Sametinget begär konsultation – får det betraktas som att Sametinget avstår från konsultation i ärendet. Sametinget anser inte att skrivningen passar i lagtext. Sametinget är en myndighet under regeringen och det får därför förutsättas att Sametinget har förmåga att kommunicera och besvara skrivelser inom rimlig tid. I

remissutkastet anförs att skrivningen skulle öka förutsebarheten för den som är konsultationsskyldig. Sametinget ställer sig frågande till hur förutsebarheten skulle öka då lokutionen *inom en skälig tidsfrist* i sig inte konkretiserar svarsfristen. Därutöver anförs i remissutkastet att den skäliga tidsfristen bör främst bero på ärendets komplexitet och *hur brådskande ärendet är*. Sametinget måste härvidlag ställa sig kritisk även till den motiveringen eftersom graden av hur brådskande ärendet är kan påverkas av omständigheter som ligger utanför Sametingets kontroll. Med andra ord: Att ett ärende skulle kunna bedömas brådskande på grund av försenande omständigheter hos den konsultationsskyldige är inte rimligt. Sammanfattningsvis anser Sametinget att förslaget är oövertägligt och föreslår att regeringen avstår ifrån att införa denna reglering i 8 § andra stycket lagförslaget. Avslutningsvis och i anslutning till detta ser Sametinget framför sig att det – i de fall ett större antal konsultationer kommer att ske med viss part – kommer att vara ändamålsenligt att Sametinget och en sådan konsultationsskyldig part gemensamt upprättar avtal, som inom ramen för vad lagen föreskriver, närmare konkretiserar konsultationsförfarandet.

Vem ska bestämma på vilket sätt konsultationen ska genomföras

I lagförslaget föreslås att den konsultationsskyldige bestämmer på vilket sätt en konsultation ska genomföras. Detta förslag avviker ifrån vad regeringen tidigare föreslagit i Ds 2017:43. Sametinget menar att det finns goda skäl att i förslaget åter igen överväga att införa huvudregeln att en konsultation ska ske i den form som Sametinget önskar. Såsom anförs i remissutkastet har regeringen högt ställda mål för mänskliga rättigheter och anser det grundläggande att svensk lagstiftning är utformad i överensstämmelse med Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. För att samernas rätt till deltagande i beslutsprocesser i frågor som särskilt berör dem ska stärkas måste en lagligt reglerad konsultationsordning utformas med respekt för de särskilda behov som samerna har. Om inte, kan det på goda grunder ifrågasättas dels om lagen uppfyller regeringens och riksdagens målsättning, dels om ordningen på bästa sätt möjliggör att konsultationer ska kunna genomföras i *god anda*. Valet av t ex tidpunkt och plats för konsultationen kan med hänsyn till särskilda samiska förhållanden vara av helt avgörande betydelse för samerna att i över huvud taget kunna delta i konsultationer. Det är inte rätt att t ex en sameby måste avstå från konsultation av den anledningen att den konsultationsskyldige väljer en tidpunkt för denna som sammanträffar med en arbetsintensiv period av renskötselarbetet. Mot bakgrund av den inställning som vissa remissinstanser gett till känna över förslaget till konsultationsordning kan det heller inte uteslutas att sådana omständigheter kan komma att utnyttjas till det samiska intressets nackdel. Sametinget menar därför att huvudregeln bör vara sådan att en konsultation ska ske i den ordning som Sametinget önskar, men att det – i likhet med det tidigare förslaget – är rimligt att det införs undantag för olägenheter av betydelse vid ärendets handläggning och för konsultationer med regeringen.

Beslutet att avge detta remissvar har fattats av sametingets styrelse den 13 september 2019 efter föredragning av verksjuristen Peter Engström.

Per Olof Nutti
styrelseordförande